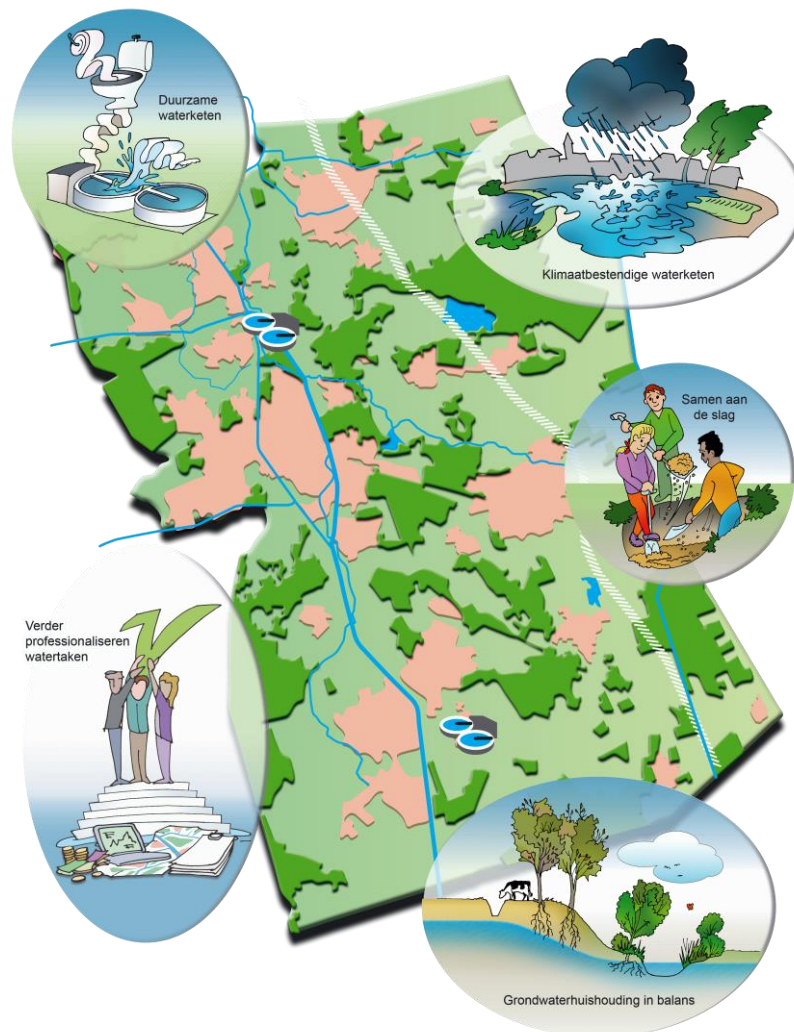

DOELMATIG WATERBEHEER BRABANTSE PEEL

Jaarplan 2022

Opgesteld door:
Projectgroep Doelmatig waterbeheer Brabantse Peel

Versie en datum:
Definitieve versie 7 december 2021

Vastgesteld door:
Stuurgroep doelmatig waterbeheer,
24 februari 2022

Inleiding

Voor u ligt het jaarplan 2022 van de werkeenheid Doelmatig Waterbeheer Brabantse Peel. Hierin werken de gemeenten Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek en Someren, Waterschap Aa en Maas en Brabant Water samen om invulling te geven aan doelmatig waterbeheer.

Op dit moment is onduidelijk in welke richting de werkeenheid zich de komende tijd zal ontwikkelen. Zo liggen er grote uitdagingen op het gebied van klimaatadaptatie. Gaat de projectgroep zich richten op het regionaal coördineren van de activiteiten met betrekking tot klimaatadaptatie? Of gaat de projectgroep zich weer bezighouden met de oorspronkelijke samenwerking op het gebied van de afvalwaterketen (riolering en water)? Om hier een goed beeld over te kunnen vormen, is in 2020 de VNG gevraagd om een advies Governance klimaatadaptatie Brabantse Peel op te stellen dat in 2021 is opgeleverd. Parallel heeft het IGA van de Brabantse Peel gewerkt aan een ontwikkelstrategie voor het fysieke domein. Voor het herijken van de samenwerkingsovereenkomst van de werkeenheid Doelmatig waterbeheer en het opstellen van de bijbehorende documenten is de Ontwikkelstrategie De Peel leidend. Wanneer dat duidelijk is, kan een beeld worden gevormd over het toekomstige takenpakket van de werkeenheid. Dit is bepalend voor de activiteiten die in 2022 worden uitgevoerd.

De stuurgroep bepaalt en bewaakt de activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van de samenwerking Doelmatig Waterbeheer. Om dit te bereiken, stelt de stuurgroep jaarlijks een jaarplan en een evaluatie vast. Op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen kunnen met toestemming van de stuurgroep tussentijds projecten aan het jaarplan worden toegevoegd.

Speerpunten voor 2022

Omdat de keuze voor de toekomstige rol van het samenwerkingsverband allesbepalend zal zijn, worden de belangrijkste speerpunten voor 2022 wat algemeen geformuleerd. Dit, met als achterliggende gedachte om pas op de plaats te maken totdat we weten waar we aan toe zijn.

In 2022 richten we ons op de volgende speerpunten:

Speerpunt 1

Het afronden van de lopende projecten uit het jaarplan 2021.

Speerpunt 2

Het starten van het project autonome waterketen Brabantse Peel.

Speerpunt 3

Het opstarten van nieuwe projecten die niet uitgesteld kunnen worden.

Activiteiten 2022

Uit te voeren projecten.

In 2022 zullen we het volgende nieuwe project oppakken:

1. Autonome waterketen Brabantse Peel

Daarnaast worden in 2022 de volgende projecten uit voorgaande jaren uitgevoerd:

2. Herijken samenwerkingsovereenkomst en schrijven visiedocument.
3. Vermindering personele kwetsbaarheid
4. Verdiepende stresstest 'PIEKbuien naar beekDALEN' als onderdeel van Regionale Watersysteemanalyse
5. Uitrol monitoringsplan afvalwaterketen/stedelijk water

De gedetailleerde projectomschrijvingen vindt u op de volgende bladzijden.

Factsheets van de in 2022 uit te voeren projecten.

PROJECT 1: Pilots en architectuur autonome waterketen Brabantse Peel	
Te behalen doelen	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bepalen van de potentie van datasturing in de gehele waterketen: in welke mate kan datasturing bijdragen aan bijv. vermindering overstorten, minder water op straat of verbetering van het zuiveringsrendement? 2. Inzicht in de benodigde investeringen en ICT-architectuur om in de toekomst tot een datagestuurde autonome waterketen te kunnen komen. 3. Beter inzicht in de werking van de huidige (afval)waterketen (door koppeling van datastromen) 	
Beschrijving	
<p>Dit project vervangt het project (Jaarplan 2021) "Nadere uitwerking van het onderzoek 'Sturing met kunstmatige intelligentie'"</p> <p>In 2020 onderzochten het waterschap en de gemeente Laarbeek of een RTDSS (Real Time Decision Support System) een toegevoegde waarde kan zijn om meer uit de bestaande afvalwaterketen te halen. Het gemeentelijk rioolstelsel bleek onbenutte berging te bevatten, die met sturing wel ingezet kan worden. Bovendien bleek dat het zuiveringsrendement van de rwzi verhoogd kan worden door te sturen op het afvlakken van de aanvoerpieken.</p> <p>In 2022 gaat de werkeenheid nader onderzoeken welke potentie een autonome afvalwaterketen voor de gehele Peel zou kunnen hebben. Dit doen we door het gezamenlijk uitvoeren van drie pilots bij de gemeente Asten, gemeente Helmond en de gemeente Laarbeek. Naast deze pilots gaan we onderzoeken hoe de benodigde architectuur eruit zou kunnen zien om te komen tot een autonome afvalwaterketen en welke kosten hieraan verbonden zouden zijn.</p> <p>Separaat is een uitgebreide beschrijving van het project toegevoegd.</p>	
Planning	
<p>In Q1 gaan we starten met het project en in Q4 ronden we het project af en gaan we de potentie van een autonome afvalwaterketen evalueren. Wanneer de pilot succesvol is gebleken, zal in overleg met de (individuele) Peelgemeenten worden besloten in hoeverre en op welke wijze (individueel) door te gaan met de autonome afvalwaterketen. Afhankelijk van de (individuele) situatie zou gekozen kunnen worden voor doorgaan met de gehele afvalwaterketen, doorgaan met delen van de afvalwaterketen of niet doorgaan. De definitieve keuze met (grote) kostenconsequenties moet door college/gemeenteraad van de individuele Peelgemeenten gemaakt worden. De resultaten hiervan worden voorgelegd aan de stuurgroep.</p>	
Projectorganisatie (wie)	
<p>De trekker van dit project is waterschap Aa en Maas met als ambtelijk opdrachtgever Judith van den Dool. Alle Peelgemeenten en Brabant Water nemen deel aan het project. Bij de gemeenten Asten, Helmond en Laarbeek worden de pilots uitgevoerd.</p> <p>Voor het uitvoeren van het project wordt een externe partij ingehuurd.</p>	

Kosten en uren

De kosten voor het project worden geschat op €120.000,-. Het waterschap draagt vanwege zijn belangen €50.000,- bij. De overige kosten worden verdeeld met de verdeelsleutel over de gemeenten en Brabant Water:

Verdeling inkomsten/uitgaven		
	%	bedrag
Asten	5,8%	€ 6.991
Deurne	10,3%	€ 12.318
Gemert-Bakel	10,3%	€ 12.359
Helmond	14,5%	€ 17.427
Laarbeek	5,8%	€ 6.923
Someren	6,7%	€ 8.027
Brabant Water	5,0%	€ 5.955
Aa en Maas	42%	€ 50.000
TOTAAL	100%	€ 120.000

Elke deelnemer moet rekening houden met een tijdsbesteding van ca. 40 uur. De gemeenten waarbij een pilot plaatsvindt, moeten rekening houden met een besteding van ca. 100 uur per gemeente.
Aa en Maas moet als trekker van dit project rekening houden met ca. 200 uur besteding.

Factsheets af te ronden projecten uit vorige jaarplannen

PROJECT 2 : Herijken samenwerkingsovereenkomst en schrijven visiedocument
Oorspronkelijk jaarplan en stand van zaken
<p>Dit betreft een project uit het jaarplan 2020 waarvoor al diverse workshops en bijeenkomsten zijn georganiseerd. Het was al voor een groot deel afgerond, toen in het najaar van 2020 onduidelijkheid ontstond over de richting waarin de werkeenheden zich de komende tijd moet ontwikkelen. Wordt dat het regionaal coördineren van de activiteiten met betrekking tot klimaatadaptatie, of gaan we ons weer bezighouden met de oorspronkelijke samenwerking op het gebied van riolering en water? Om hier een goed beeld over te kunnen vormen, is in 2020 de VNG gevraagd om een advies Governance klimaatadaptatie Brabantse Peel op te stellen dat in het voorjaar van 2021 is opgeleverd.</p> <p>Het MT Doelmatig waterbeheer heeft rond de zomer van 2021 op basis van het VNG-advies en de Ontwikkelstrategie De Peel een memo governance klimaatadaptatie opgesteld voor het secretarissenoverleg (SO) Brabantse Peel met het verzoek om hierop te reageren. Dit, om Doelmatig waterbeheer en Klimaatadaptatie te positioneren in de Ontwikkelstrategie De Peel. Naar aanleiding van dit besluit, kan ook een beeld worden gevormd over het takenpakket van de werkeenheden.</p> <p>Wanneer het besluit over governance klimaatadaptatie genomen is, kan de herijking van de samenwerkingsovereenkomst weer worden opgepakt. Idealiter wordt hiermee in de eerste helft van 2022 een start gemaakt.</p>
Beschrijving
<p>Het uitgangspunt voor de nieuwe samenwerkingsovereenkomst is de keuze voor de toekomstige rol van het samenwerkingsverband. Overige input voor herijking van de bestaande samenwerkingsovereenkomst en opstellen van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met visiedocument en meerjarenprogramma komt vanuit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huidige organisatieopzet en manier van werken - Verbeterpunten uit de Quicksan evaluatie van het samenwerkingsverband (2018) - Kennismakingsgespreken van de procesmanager met deelnemers van het samenwerkingsverband (2019) - Inhoudelijke aanvullingen uit Aanvullende afspraken Bestuursakkoord Water (2018) - VNG-advies Governance klimaatadaptatie Brabantse Peel - Vertaling van VNG-advies naar de gemeentelijke organisaties en de regionale samenwerking - Resultaten project Verminderen personele kwetsbaarheid (incl. Branchestandaard van de Stichting RIONED) - Inhoudelijke aanvullingen vanuit de voorgenomen afspraken voor de verbetering van de waterkwaliteit door de Stuurgroep Water - Inhoudelijke aanvullingen vanuit de zorgplicht drinkwater - Belangen en behoeften van de deelnemers van het samenwerkingsverband
Actuele planning
<p>Het streven is te komen tot een concept samenwerkingsovereenkomst voor de zomervakantie van 2022, waarna de nieuwe samenwerkingsovereenkomst wordt vastgesteld tijdens een stuurgroepvergadering die plaatsvindt in het najaar van 2022.</p>
Projectorganisatie (wie)
<p>De trekker van dit project is de procesmanager.</p> <p>De zes Peelgemeenten, waterschap Aa en Maas en drinkwaterbedrijf Brabant Water nemen deel aan dit project.</p>
Kosten en uren

Er worden geen externe kosten voorzien.

Voor de uren wordt het volgende ingeschat:

Procesmanager/trekker van het project: 120 uur

Deelnemende partijen: elk 80 uur (inclusief bestuurlijke routing)

Wanneer het samenwerkingsverband zich weer gaat bezighouden met de oorspronkelijke samenwerking op het gebied van de afvalwaterketen (riolering en water), zullen minder uren nodig zijn omdat daarvoor al veel voorwerk is verricht.

Risico's

- Ter discussie stellen van de gehele SOK.
- Individuele belangen die sterk uiteen lopen.
- Aan het individuele belang wordt een veel groter belang gehecht dan aan het gezamenlijke belang.
- Juridische fijnslijperij.
- Het vaststellen van een breed gedragen governance klimaatadaptatie Brabantse Peel met bijbehorende organisatiestructuur (incl. de rol van het samenwerkingsverband) vraagt meer tijd dan voorzien en leidt tot vertraging in de planning.
- Meervoudige organisatie en governance door niet optimaal aan te sluiten bij bestaande gremia of die te verbeteren.

PROJECT 3: Verminderen personele kwetsbaarheid
Oorspronkelijk jaarplan en stand van zaken
<p>In oktober 2020 is de offerte ontvangen van stichting RIONED voor het uitvoeren van de Branchestandaard gemeentelijke watertaken. Op basis hiervan is in overleg met het MT aan RIONED opdracht gegeven voor het uitvoeren van een kennis- en competentiescan met betrekking tot de Branchestandaard gemeentelijke watertaken. Deze branchestandaard beschrijft welke activiteiten, kennis en competenties nodig zijn voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken. Daarnaast is op verzoek van het MT een competentiescan nieuwe watertaken uitgevoerd, waarmee de competenties op het gebied van onder andere klimaatadaptatie in beeld zijn gebracht.</p> <p>In 2020 hebben de leden van de projectgroep en de beheerderswerkgroep deelgenomen aan fysieke activiteiten voor de competentiescan van de bestaande en nieuwe gemeentelijke watertaken. Vanwege COVID-19 maatregelen was het niet mogelijk om in 2020 de kennisscan van de bestaande gemeentelijke watertaken uit te voeren. Om die reden is deze kennisscan in 2021 uitgevoerd.</p> <p>Op basis van de resultaten van de kennisscan en competentiescan voor bestaande en nieuwe gemeentelijke watertaken wordt in 2022 onderzocht hoe de gesignaleerde knelpunten gezamenlijk kunnen worden opgevangen.</p>
Beschrijving
<p>Om de personele kwetsbaarheid van de Peelgemeenten op het gebied van de stedelijke watertaken in kaart te brengen, hebben we gebruik gemaakt van de Branchestandaard van de Stichting RIONED. Hiermee zijn kennis en competenties van de deelnemers aan de samenwerking in kaart gebracht en is inzicht verkregen in kennisleemtes en de aanwezigheid van specifieke kennis en competenties binnen de organisaties en binnen de samenwerking Brabantse Peel.</p> <p>Janine Leeuwis-Tolboom (Royal Haskoning DHV) en Karst-Jan van Esch (Sweco) hebben namens RIONED de conceptresultaten van de toepassing van de branchestandaard gemeentelijke watertaken gepresenteerd tijdens het MT-overleg Doelmatig waterbeheer op 27 mei 2021. In juni hebben zij de rapportage met definitieve resultaten opgeleverd met daarbij het advies om acties uit te werken om de personele kwetsbaarheid te verminderen door gebruik te maken van de aanwezige kennis en competenties in de Brabantse Peel. De managers worden geadviseerd om met behulp van de kennis- en competentiescan, die de deelnemers thuisgestuurd hebben gekregen, een ontwikkelgesprek te voeren. Dit, omdat de medewerkers zelf weten waar hun kennis en behoeften liggen. Daarbij is het belangrijk om ruimte te creëren voor het op peil houden van hun vakkennis, omdat dit anders ondergesneeuwd raakt door de waan van de dag. Verder is het zinvol dat medewerkers de mogelijkheid krijgen om zich m.b.v. kennis- en competentieontwikkeling te specialiseren, zodat gebruik kan worden gemaakt van elkaars specialistische kennis en kunde. Ook kunnen, bijvoorbeeld vanuit de werkeenheden Doelmatig waterbeheer, themabijeenkomsten en masterclasses georganiseerd worden.</p> <p>Samengevat gaat het er volgens Janine en Karst-Jan om dat de managers de behoeften van hun medewerkers steunen en ervoor zorgen dat bijvoorbeeld kennisbijeenkomsten een plek krijgen in het jaarplan Doelmatig waterbeheer. Tijdens het MT-overleg van 27 mei 2021 hebben de managers afgesproken dat ze bij hun beheerders en projectgroepleden nagaan waar hun (collectieve) behoefte ligt op het gebied van kennis en opleiding. Hierbij moeten ze aangeven wat de gewenste kennis/opleiding de organisatie oplevert en waarom dat noodzakelijk is. Vervolgens onderzoeken de managers in hoeverre een passende training aangeboden kan worden. Dit kan vanuit de eigen organisatie (waarvoor eventueel ook andere beheerders en projectgroepleden worden uitgenodigd) of vanuit de werkeenheden Doelmatig waterbeheer. Er volgt ook één of meerdere sessies om te bespreken hoe we het beste gebruik kunnen maken van elkaars kennis en competentie met als basis de adviezen uit het rapport van RIONED.</p>

In de eerste helft van 2022 inventariseren de managers:

- Welke behoeften hun beheerders en projectgroepleden hebben m.b.t. kennis en opleiding i.r.t. watertaken (wat dit de organisatie oplevert en waarom dit noodzakelijk is);
- Welke collectieve behoeften er zijn i.r.t. watertaken;
- Hoe aan deze collectieve behoeften i.r.t. watertaken tegemoet gekomen kan worden (bijv. een training);
- Wat daarvoor georganiseerd moet worden.

In de tweede helft van 2022 wordt er één of meerdere sessies gepland om te bespreken hoe we binnen de samenwerking het beste gebruik kunnen maken van elkaars kennis en competenties en hoe we dit organisatorisch binnen de governance en samenwerkingsovereenkomst kunnen organiseren.

Actuele planning

Periode	Activiteit
1 ^e helft 2022:	Inventariseren individuele en collectieve behoeften m.b.t. kennis en opleiding
2 ^e helft 2022:	Sessie(s) over benutten van elkaars kennis en competenties
Vanaf 2 ^e helft 2022:	Uitvoeren collectieve activiteit(en)

Projectorganisatie (wie)

De trekker van dit project is Frank van Kruijsdijk van de gemeente Someren.
De 6 gemeenten nemen deel aan dit project. Aa en Maas en Brabant water niet.

Kosten en uren

Voor de uren wordt het volgende ingeschat:
Trekker van het project: 36 uur
Deelnemende partijen: elk 10 uur per deelnemer
Eenmalig organiseren van een training met een budget van €5.000

Risico's

Werkdruk van de deelnemende partijen kan leiden tot vertraging in de planning.

PROJECT 4: PIEKbuien naar beekDALEN	
Oorspronkelijk jaarplan en stand van zaken	
Dit betreft een project uit het jaarplan 2020 dat voor ca. 60% is afgerond.	
Beschrijving	
<p>De regio ZOB (Zuidoost Brabant) wil op basis van verdiepende stresstesten de interactie tussen het stedelijke en regionale watersysteem analyseren en de opgaven vaststellen waarover gemeenten en waterschappen een gedeelde verantwoordelijkheid hebben en zich samen over moeten buigen. Deze restopgaven worden doorvertaald naar zoekgebieden en DPRA maatregelen die in omgevingsplannen en ruimtelijke plannen van lokale overheden worden vastgelegd. In het project worden drie pilots meegenomen:</p> <p>Binnen de werkeenheden Doelmatig Waterbeheer De Peel is al een analyse uitgevoerd van de DAS-gemeenten (Deurne, Asten en Someren). Daarbij is modelmatig de interactie tussen stedelijk gebied en het watersysteem onderzocht. Deze analyse heeft nog niet tot bevredigende antwoorden geleid.</p> <p>In deze verdiepende stresstest zoomen we in op een aantal (nog te bepalen) locaties op de grens van het stedelijk en landelijk gebied die van invloed zijn op de omvang van overlast in het stedelijk gebied.</p> <p>De analyse vindt plaats op basis van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modelanalyse invloed buitenwaterstanden op wateroverlast in stedelijk gebied (riolering); • Beoordeling feitelijke situatie op basis van buitenopnames; • Beoordeling mogelijke lokale verbeteropties op basis van modelberekeningen. <p>In eerste instantie zijn de analyses voor de gemeenten Deurne, Asten en Someren uitgevoerd. De opgedane ervaringen gebruiken we voor een analyse van de gemeenten Laarbeek en Gemert-Bakel. Ervaringen worden ook gedeeld met de projectgroep-deelnemers van waterportaal.</p>	
Actuele planning	
Periode	Activiteit
Q4 2021	Modelberekeningen Laarbeek en Gemert-Bakel
Q1 2022	bespreken resultaten en advies
Projectorganisatie (wie)	
<p>De trekker van dit project is gemeente Deurne.</p> <p>De gemeenten Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Someren en waterschap Aa en Maas nemen deel aan dit project.</p> <p>Adviesbureau Kragten heeft opdracht gekregen om de analyses en berekeningen te maken en de projectgroep te ondersteunen.</p>	
Kosten en uren PIEKbuien naar beekDALEN	
<p>De kosten van adviesbureau Kragten zijn zo'n €43.000 excl. BTW. Het uitvoeren van de modelberekeningen kost per gemeente circa €4.000.</p> <p>Gedurende het project is de gemeente Helmond afgehaakt. De kosten vanuit het adviesbureau zijn afhankelijk van het aantal onderzoekslocaties. Met het wegvallen van Helmond vallen er ook onderzoekslocaties weg, de kosten voor de andere gemeente komen daardoor niet hoger uit.</p> <p>De kosten maken deel het totale project PIEKbuien en beekDALEN , waarin ook 2 project uit Waterportaal zijn opgenomen. De totale kosten zijn geraamd op € 290.000, waarvan € 50.000 voor projectmanagement en ondersteuning. Vanuit de provincie wordt een financiële bijdrage geleverd van € 140.000. Hiervan komt € 35.000 ten goede aan het project in de Peel.</p>	

Na verrekening van de subsidie blijft een bedrag van € 16.835 incl. BTW over om te verrekenen met de 5 deelnemende gemeenten. Per gemeente dus een voorlopig bedrag van circa € 3.367 incl. BTW.

Voor de uren wordt het volgende ingeschat:

Trekker van het project: 80 uur

Deelnemende gemeenten: elk 40 uur

Waterschap: 80 uur

Risico's
Werkdruk van de deelnemende partijen kan leiden tot vertraging in de planning.

PROJECT 5: Uitrol monitoringsplan afvalwaterketen/stedelijk water	
Oorspronkelijk jaarplan en stand van zaken	
Dit betreft een project uit het jaarplan 2018 dat voor ca. 80% is afgerond. Begin 2022 wordt de uitrol afgerond.	
Te behalen doel	
<ul style="list-style-type: none"> -Uniformering in validatie gegevens, waardoor kwaliteit/betrouwbaarheid van de gegevens toenemen. -Kennis van de werking van de afvalwaterketen vergroten door gezamenlijke analyse van de gegevens. 	
Beschrijving	
<p>De uitrol van het monitoringsplan is ver gevorderd. Vier van de zes gemeenten zijn nu gekoppeld met de database van het waterschap. Bij de laatste twee gemeenten komen er veranderingen in de hoofdpst waardoor het nu niet zinvol is om overhaast een koppeling te maken. De nieuwe sensoren achter de overstorten in het oppervlaktewater zijn inmiddels geïnstalleerd.</p> <p>Het waterschap heeft een dashboard ontwikkeld om de gevalideerde meetdata van zowel de gemeenten als het waterschap te presenteren. De analysetools worden momenteel ontwikkeld.</p>	
Actuele planning	
Periode	Activiteit
Q4 2021	Koppelen hoofdpst laatste twee gemeenten met database waterschap
Q2 2022	Uitrol analysetools
Projectorganisatie (wie)	
<p>De trekker van dit project is waterschap Aa en Maas</p> <p>Alle Peelgemeenten en Brabant Water nemen deel aan dit project.</p>	
Kosten en uren	
<p>De volgende externe kosten worden voorzien:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Verder ontwikkelen analyses: € 5.000 <p>Voor de uren wordt het volgende ingeschat:</p> <p>Trekker van het project: 40 uur</p>	
Risico's	
Omzetten naar nieuwe hoofdpsten duurt langer, waardoor de koppeling tussen hoofdpst gemeente en database waterschap in 2021 nog niet gerealiseerd kan worden.	